

การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

Development Guidelines for the Participation of the basic Education Schools under the Primary Education Service Area Office 2 Mahasarakham Province

เจษฎา สุทธิสา¹, สุจินต์ อังกรวิรุทธ์², ญาณภัทร สีหะมงคล³

Jessada Sutthisa¹, Sujint Anguravirutt², Yannapat Seehamongkon³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 2 ระยะ คือระยะที่ 1 เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 325 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ระยะที่ 2 เป็นการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 - 0.80 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏเป็นดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. สภาพปัญหาของการมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
3. แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 สรุปได้ดังนี้ 3.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ มีแนวทาง 4 ข้อ ได้แก่ 1) ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 2) กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตร 3) ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนางานวิชาการ 4) สนับสนุนช่วยเหลือ จัดหาวิทยากร สื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน 3.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ ดร. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

M. Ed. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

Lecturer Dr., Faculty of Science, Mahasarakham University

มีแนวทาง 5 ข้อ ได้แก่ 1) ให้ข้อเสนอแนะในการตั้งงบประมาณและการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา 2) การให้ความเห็นชอบในการจัดทำแผนงบประมาณของสถานศึกษา 3) จัดทำงบประมาณเพื่อพัฒนาสถานศึกษา 4) แต่งตั้งคณะทำงานในการวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณของสถานศึกษา 5) ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของสถานศึกษา

3.3 ด้านการบริหารงานบุคคล มีแนวทาง 3 ข้อ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 2) เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งของบุคลากรในสถานศึกษา 3) พิจารณาแต่งตั้งคณะอนุกรรมการในการดำเนินงานของสถานศึกษา

3.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป มีแนวทาง 4 ข้อ ได้แก่ 1) เสนอแนะข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการระดมทรัพยากรทางการศึกษา 2) การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ส่งเสริมการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 3) ประชาสัมพันธ์และประสานงานการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง 4) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติอย่างต่อเนื่อง

4. ผลการประเมินแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วม, คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The purpose of this research was to study the development of participatory approaches in educational management of primary school committees under the office of Mahasarakham Primary Education Area 2. The research consists of 2 phases: phases 1 is a study of current state and problems of participation of primary school committee in schools under Mahasarakham Primary Education Office Area 2. There were 325 administrators and 325 primary school administrators. Phase 2 is a study of the participatory approach of the basic school committee in schools under the office of the Mahasarakham Primary Education Service Area 2, the data were 10 administrators and 10 experts. The tools used to collect data were The five-level rating scale questionnaire with the discriminative power ranged from 0.20 to 0.80, and the reliability of the questionnaire was 0.95. Statistics used in data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The results are as follows:

1. The present conditions of participation of the basic school committee in schools under the jurisdiction of the Office of the Primary Education Service Area, Mahasarakham Zone 2 were at a moderate level.

2. The problematic state of participation of primary school committee members in schools under the Office of the Primary Education Service Area, Mahasarakham Zone 2, had the problems at a moderate level.

3. The guidelines for participation of the basic school committee in schools under the Office of the Secondary Education Service Area Mahasarakham Zone 2 are summarized as follows:

3.1 The academic administration has four guiding principles: 1) Provide information and suggestions for curriculum development in accordance with local needs. 2) Describe the desired characteristics of the curriculum. Academic development; 4) support, provision, provision of speakers, media and innovation in management ; teaching.

3.2 Budget management has 5 guiding principles: 1) Providing suggestions for setting budgets and spending budgets of educational institutions ; 2) Approving budget plans for schools; 3) Providing budget for Development of educational institutions. 4) Appointment of a working group to plan the expenditure of the school budget 5) Monitor the spending of the institution.

3.3 Personnel management has three guiding principles: 1) participation ; o formulate a plan for the development of teacher civil servants and educational personnel for development. 2) Proposing solutions to conflicts among school personnel. 3) Appointment of subcommittees for the operation of educational institutions.

3.4 The general administration has four guiding principles: 1) to provide information on the development of educational resource mobilization, 2) to participate in setting guidelines for the mobilization of resources to improve the quality of education of the educational institution. 3) Promote and coordinate the operations to improve the quality of education of the school continuously. G to continue the tradition Local art and culture of the continual.

4. The results of the assessment of the involvement of the school board. The basic school under the Office of the Primary Education Service Area 2 was found to be appropriate and possible at a high level.

Keywords: Participation, Development of guidelines for participation, Basic education committee

บทนำ

การศึกษาที่มีความสำคัญในการพัฒนาคน ให้มีความรู้ความสามารถ เป็นคนดี เก่ง มีคุณธรรม พร้อมทั้งจะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข พร้อมเผชิญกับสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การที่จะทำให้ประชาชนในประเทศไทยมีคุณภาพนั้น ต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพให้แก่

ปวงชนชาวไทยอย่างทั่วถึงโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นการศึกษาที่รัฐบาลจัดให้ประชาชนได้เรียนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายเป็นเวลา 12 ปี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 289 ได้บัญญัติให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับ

มาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้จะนำไปสู่การกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังชุมชนเพื่อให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นมีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาซึ่งจะทำให้การจัดการศึกษามีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากขึ้น เพื่อเป็นยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาไปสู่ระดับสากล รัฐบาลจึงได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย โดยเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเป็นหนึ่งในเจ็ดยุทธศาสตร์ของระบบราชการไทยที่ให้ชุมชนเอกชนและประชาชนมีส่วนร่วม (คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. 2546: 10)

ในการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องกระจายอำนาจการบริหารจัดการลงสู่ท้องถิ่น ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการ และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ที่ยึดหลักให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) โดยต้องการให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน สถาบัน หรือองค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา. 2542: 4) ถึงแม้กระทรวงศึกษาธิการ มีการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พร้อมประกาศระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 แต่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ และความเข้าใจในเรื่องการบริหารและการจัดการศึกษา ยังเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ และความรับผิดชอบของครู โดยเฉพาะ ผู้ปกครองและชุมชนไม่เกี่ยวข้อง เพราะต้องทำมาหาเลี้ยงชีพจึงไม่มีเวลาเข้ามาดูแลการกำหนดนโยบาย และร่วมตัดสินใจดำเนินการศึกษา (รุ่งแก้วแดง. 2546: 195) ผู้บริหารงานส่วนใหญ่ยัง

ไม่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียน เก่งกว่ากรรมการสถานศึกษาจะมามีอำนาจในการสั่งการและตรวจสอบการทำงานของตนเอง เคยชินกับวัฒนธรรมการสั่งการและการที่ตนเป็นใหญ่ที่สุดในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนบางคนมีทัศนคติที่คับแคบและไม่เปิดใจยอมรับการทำงานร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการสถานศึกษามีหน้าที่เพียงแต่การหาเงินทุนการบริจาครูปรับสินสนับสนุนนโยบายของรัฐมากกว่าจะเป็นผู้ให้คำปรึกษากับโรงเรียน จากสภาพปัญหาดังกล่าว แม้ว่าจะมีกฎหมายทางการศึกษาและระเบียบทางกระทรวงศึกษาธิการกระตุ้นและผลักดันให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น หากแต่ภาพลักษณ์ในเชิงลบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้ประชาชนขาดการกระตือรือร้นที่จะเสนอตัวเป็นกรรมการหรือเข้ามาช่วยเหลืองานในด้านต่าง ๆ กับทางโรงเรียน (วีรนุช ปิงทวณิช. 2546: 17-22)

ในการบริหารงานโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะหัวหน้าหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียนและครูมากที่สุด ต้องเป็นผู้นำในการปฏิรูประบบบริหาร เพื่อพร้อมรับการกระจายอำนาจและการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องมากขึ้น จากการศึกษาและการวิเคราะห์สภาพปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมโดยภาพรวม พบว่า 1) ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้การจัดการศึกษา ไม่สนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงและไม่สามารถนำศักยภาพของชุมชนมาร่วมพัฒนาได้เท่าที่ควร 2) ขาดประสิทธิภาพของระบบประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การจัดการศึกษาของโรงเรียนในแต่ละแห่ง มีความแตกต่างกันทั้งคุณภาพการศึกษา การบริการทางการศึกษา และมีมาตรฐานการศึกษาในแนวเดียวกัน 3) ขาดความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ๆ ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ รวมทั้ง

การจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 4) ขาดการพัฒนานโยบายอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การนำนโยบายจากส่วนกลางไปปฏิบัติ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานหรือการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในแต่ละครั้ง การนำนโยบายทางการศึกษาไปปฏิบัติจะขาดความต่อเนื่องทันที 5) ขาดการกระจายอำนาจ เมื่อผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายงานให้ครูไปปฏิบัติ แต่ไม่มีการมอบอำนาจให้แก่ครูในการปฏิบัติงานเพราะกลัวหมดอำนาจ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547: 24-35) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ยังขาดการวางแผนร่วมกัน ตลอดจนมีข้อจำกัดในการพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการ เช่น ขาดการมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมในเรื่องบุคลากรทางการศึกษาหรือบุคลากรที่มีประสบการณ์ภายในหน่วยงานโดยตรง ขาดการมีส่วนร่วมในด้านงบประมาณ รวมไปถึงการได้รับสวัสดิการที่ไม่เท่าเทียมกับข้าราชการของรัฐ ขาดความเข้าใจในการจัดการศึกษาในเรื่อง หลักสูตร การบริหารการศึกษา การจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

จากปัญหาและความจำเป็นดังกล่าวนี้ ทำให้รัฐบาลปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะมาตรา 39 ระบุไว้ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ให้คณะกรรมการและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง มาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละสถานศึกษาเพื่อปฏิบัติหน้าที่กำกับ และส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา มาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ชุมชนร่วมจัดการศึกษามากขึ้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแล

โรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่อำเภอวาปีปทุม อำเภอ นาเชือก อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอนาดูน และ อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม มีโรงเรียน จำนวน 225 โรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 121 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 98 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 6 โรงเรียน ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 จากการศึกษาสภาพ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพอสรุปได้ว่า มีการดำเนินงานในทิศทางการระดมความคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามและประเมินผล การจัดกิจกรรมการศึกษา การส่งเสริมการศึกษา การอบรมคุณธรรม การป้องกันยาเสพติด การกีฬา การได้รับสนับสนุนงบประมาณ การได้รับสนับสนุน ด้านวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนการมีส่วนร่วมด้านการบริหารในการเป็นกรรมการต่างๆ ของโรงเรียน แต่การมีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ นั้น ยังไม่มีรูปแบบในการจัดการศึกษาที่ชัดเจนเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ สังคม วัฒนธรรม ของท้องถิ่นใน 5 อำเภอ ดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย จึงมีความสนใจพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 เพื่อให้ได้แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน ที่เหมาะสมในการนำไปใช้พัฒนาการบริหารจัดการ การศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2

3. เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 2,079 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 325 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2553: 35) โดยมีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นคำถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check - list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วม ตามรายด้านทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมลักษณะของ

แบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open ended Question)

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ตามกรอบการบริหารจัดการโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ใช้ในการสัมภาษณ์ (Interview) กับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนผู้ให้ข้อมูลและเครื่องมือ

การวิจัยที่กำหนด 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์และร่างแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

การสังเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำเสนอร่างแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ต่อผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ที่ได้รับจากแนวทางการมีส่วนร่วม และการนำไปใช้ประโยชน์ในโรงเรียนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS จากเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.25$)

2. ผลการศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.73$)

3. แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 มีองค์ประกอบทั้งหมด จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย

3.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ 1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนให้ความร่วมมือในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชน 2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมีส่วนร่วมสนับสนุนจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือให้คำปรึกษา การให้ความเห็นชอบในการจัดทำแผนงบประมาณของสถานศึกษา 2) ให้การ

สนับสนุนงบประมาณด้านการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ

3.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการให้ความเห็นชอบในการกำหนดแผนพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 2) มีส่วนร่วมในการแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน เช่น นักเรียนติดยาเสพติด นักเรียนหนีเรียน นักเรียนมีปัญหาด้านการเรียน 3) มีการสอนซ่อมกลุ่มเด็กอ่อนและสอนเสริมกลุ่มเด็กที่มีสติปัญญาเลิศ

3.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป ได้แก่ 1) มีส่วนร่วมสำรวจความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประกอบการกำหนดนโยบายของโรงเรียน 2) ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการนำความรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน 3) โรงเรียนเน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน

อภิปรายผล

จากการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนของการวิจัยทำให้ได้แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 3.33$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X} = 3.32$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ

($\bar{X} = 3.13$) ตรงกับหลักการและแนวความคิดของ สวัสดิ์ วงศ์จินสุนทร (2541: 10) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การบริหารงานโดยคณะกรรมการ เป็นการบริหารงานโดยคณะบุคคลมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ร่วมวางแผน ร่วมวินิจฉัย การอภิปรายแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน จะทำให้งานประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และตรงกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542: 54) ได้รายงานว่าการบริหารโดยคณะกรรมการ เป็นรูปแบบการบริหารที่เปิดโอกาสให้บุคคลหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวินิจฉัย การตัดสินใจ การวางแผน และแนวทางที่สำคัญ ให้ฝ่ายปฏิบัตินำไปดำเนินการ การดำเนินการเช่นนี้จะก่อให้เกิดผลดีต่อการมีโอกาสร่วมพิจารณาและผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความผูกพันกับหน่วยงานที่ตนสังกัด การเปิดโอกาสให้บุคคลหลายฝ่ายร่วมเป็นคณะกรรมการหรือองค์คณะบุคคลได้ร่วมมือกันบริหารงาน วินิจฉัยปัญหา กำหนดนโยบาย และแนวทางการปฏิบัติงาน จะทำให้การบริหารงาน การพิจารณา การวินิจฉัยมีความรอบคอบ เอื้อประโยชน์แก่ทุกฝ่ายและเกิดผลดีต่อส่วนรวม และสอดคล้องกับผลการศึกษาของฉันทะมณเฑาะว์ พักแย้ม (2550: 29-30) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา เพราะสถานศึกษาและชุมชนเป็นสถาบันที่มีความใกล้ชิดกัน ดังนั้น การจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จจึงต้องอาศัยความร่วมมือและการประสานงานสัมพันธ์กันทั้งสองฝ่ายการสนับสนุนส่งเสริม และดำเนินการให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้ศึกษาบทบาทหน้าที่ของตนให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ จึงนับว่าเป็นประเด็นสำคัญของการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดา เหนียวพิพัฒน์ (2552: 112) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วม 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของบุคลากร

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัด การศึกษา ขั้นพื้นฐาน อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และ ประสบการณ์ในการทำงาน และ 3) เพื่อศึกษา ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ในด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหาร ทั่วไป กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล/อบต.) ที่ปฏิบัติงานใน เขตอำเภอ เขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามการมีส่วนร่วม ของบุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาขั้น พื้นฐาน อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test การ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของ เชฟเฟและแอสเอสตี ผล การศึกษา พบว่า 1) บุคลากรในองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (เทศบาล/ อบต.) ที่มีเพศต่างกัน มี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมและ รายด้านไม่แตกต่างกัน 2) บุคลากรใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล/ อบต.) ที่ มีอายุ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้น พื้นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ.05 3) บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล/ อบต.) ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) บุคลากร ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล/ อบต.) ที่ มีตำแหน่งต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 5) บุคลากรใน องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น (เทศบาล/ อบต.) ที่มีประสบการณ์ในการ ทำงานต่างกัน มีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษาขั้น พื้นฐาน ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และ ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการ

มีส่วนร่วมของบุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเขมรราช จังหวัดอุบลราชธานี ด้านบริหารงานวิชาการ ให้เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญและสนับสนุน เรื่องของการศึกษาให้มากกว่าปัจจุบันโดยเฉพาะในด้านการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนมีกิจกรรมที่หลากหลาย

2. สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ด้านที่มีปัญหามากที่สุดคือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 2.83$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ($\bar{X} = 2.82$) ส่วนด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X} = 2.52$) ตรงกับหลักการและแนวความคิดของ อุทัย บุญประเสริฐ (2543: 13-14) ซึ่งได้ให้หลักไว้ว่า ผู้บริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียน (School Council หรือ School Board) ซึ่งประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครู สมาชิกในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่า และผู้บริหารโรงเรียน มีอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ บุคลากรและวิชาการ ให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียนควรมีอำนาจการบริหาร อำนาจการจัดการ อำนาจการตัดสินใจ และอิสระในการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชนในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544: 45-48) ได้รายงานว่าการจัดการศึกษาโดยมีสถานศึกษาเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษา โดยมีการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาและบำเพ็ญ จินชาวขำ (2545: 33) ได้สรุปเกี่ยวกับอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของกรรมการสถาน

ศึกษานั้นถ้าพิจารณาจากด้านกรรมการศึกษาแล้ว จะเห็นว่ากรรมการศึกษายังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง เห็นว่าการเข้ามามีมีส่วนร่วมของตนยังไม่มีความสำคัญ เพราะการตัดสินใจขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน ในส่วนสถานภาพครอบครัวของกรรมการศึกษาที่มีรายได้ต่ำ ก็จะต้องให้ความสำคัญของการอยู่รอดของครอบครัวก่อน จึงไม่มีเวลาให้กับเจ้าหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษา ส่วนในด้านโรงเรียนนั้นผู้บริหารมักไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาเพราะคิดว่าศักยภาพของโรงเรียนเพียงพอ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 277) ได้กล่าวถึงปัญหาของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนว่า กรรมการมักไม่ทราบบทบาทหน้าที่โรงเรียนก็ไม่ทราบระเบียบปฏิบัติที่แน่นอน โรงเรียนห่างเหินกัน ขาดความสัมพันธ์ ร่วมมือเมื่อมีการประชุมกรรมการศึกษาก็มักขอปรึกษา เป็นสาเหตุที่ทำให้กรรมการศึกษาไม่ยอมมาประชุม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุจภรณ์ ภูอมรกุล (2548: 135) พบว่าการบริหารโรงเรียนโดยใช้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น โรงเรียนส่วนใหญ่บริหารโรงเรียนโดยใช้ชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจ มีส่วนร่วมดำเนินการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ด้านแนวการจัดการศึกษา ด้านการบริหารจัดการศึกษา ด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่น ส่วนการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการประเมินผลนั้นไม่มีโรงเรียนส่วนน้อยดำเนินการ สำหรับปัญหาการบริหารโรงเรียนโดยใช้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น โรงเรียนส่วนน้อยประสบปัญหาทั้ง 3 ด้านเหมือนกันคือ ด้านแนวการจัดการศึกษา ด้านการบริหารและจัดการศึกษา และด้านการระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่น ปัญหาที่สำคัญคือ สมาชิกในชุมชนยังไม่เห็นประโยชน์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ชุมชนไม่มีโอกาสร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและชุมชนขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่มีต่อโรงเรียน

3. แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวนทั้งหมด 4 ด้าน ประกอบด้วย 3.1) ด้านการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ (1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนให้ความร่วมมือในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชน (2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมีส่วนร่วมสนับสนุนจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3.2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วม สนับสนุน ช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือให้คำปรึกษา การให้ความเห็นชอบในการจัดทำแผนงบประมาณของสถานศึกษา (2) ให้การสนับสนุนงบประมาณด้านการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ 3.3) ด้านการบริหารงานบุคคล ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมการให้ความเห็นชอบในการกำหนดแผนพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2) มีส่วนร่วมในการแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน เช่น นักเรียนติดยาเสพติด นักเรียนหนีเรียน นักเรียนมีปัญหาด้านการเรียน เป็นต้น มีการสอนซ่อมกลุ่มเด็กอ่อน และสอนเสริมกลุ่มเด็กที่มีสติปัญญาเลิศ 3.4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ได้แก่ (1) มีส่วนร่วมสำรวจความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประกอบการกำหนดนโยบายของโรงเรียน (2) ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการนำความรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน 3) โรงเรียนเน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน

ซึ่งกระบวนการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตรงกับหลักการและแนวความคิดของ Cohen และ Uphoff (1980: 7-10) ที่ได้ไว้กล่าวว่า ขั้นตอนการมีส่วนร่วมมีดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประการแรกที่จะต้องกระทำก็คือการกำหนดความต้องการ และ

การจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นจะได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายและประโยชน์ในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้จะรวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษได้ทั้งต่อบุคคลและสังคม ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preference) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวัญเรือน ชนะศัตร์ (2549: 26) ได้ศึกษาไว้ว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา ด้านการวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป เป็นการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทุกด้านให้ดีที่สุดและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง คือ ครู ผู้บริหาร นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ไปประยุกต์ใช้ใน
โรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน

1.2 หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องและ
รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ควรนำแนวทางการมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 2 จากการวิจัยครั้งนี้ ไปศึกษา
รายละเอียดและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหาร
งานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำแนวทางการมีส่วนร่วม
ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 2 ไปใช้สำหรับวิจัยในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขตอื่น

2.2 ควรวิจัยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความ
สำเร็จของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถาน
ศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา โดยศึกษาจากโรงเรียน
นำร่องขนาดต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรง
พิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ขวัญเรือน ชนะลัตรุ. (2549). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา
ของโรงเรียนในโครงการ หนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ในจังหวัดชลบุรี*. ปรียญานาพันธ์การ
ศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิราพร ธรรมเจริญ. (2553). *รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้
ปกครองในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษาอุบลราชธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ประพนธ์ กระแสร์พันธ์. (2554). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหาร
สถานศึกษาเขตคุณภาพภคินทร์ 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี
เขต 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิชานถ เพชรนำชม. (2555). *การศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2*.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- มะลิกามาต เส็งยมแก้ว. (2550). *การนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะ
กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์
ค.ม. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550. (2550). กรุงเทพฯ: ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่
124 (ตอนที่ 47 ก) 24 สิงหาคม 2550.

- รัตติยา จันทร์เศรษฐ์. (2553). รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัลย์วิภา กร่างกลาง. (2556). ความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อแนวทางการพัฒนาบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตลาดกระบัง. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- Abdel, H. Engineering S. M. (1973). *Englewood Cliffs*. New Jersey: Prentice – Hall.
- Foster, S.E. (1993). “Type of Parent Involvement: Effects on Parent Rating of School,” *Dissertation Abstracts International*. 57(10), (1993): 4204.
- Marie, H.a. (1998). *School-community Relationships: A Namibian Case Study*. Cannadian: Allbertra University.
- Pallozzi, D.P. (1981). “A madel for Community Participation in Local School District Decision Making,” *Dissertation: Abstracts International*. 42(4), (1981): 1481.
- Putti Schuler, R.S., and Vandra, H.L. (1987). *Personal and Human ResourceManagement*. New York: West Publishing.
- Putti, J.M. (1987). *Management a function Approach*. Singapore: McGraw – Hill.